

Tekenbeten

Wat te weten om te voorkomen dat je wordt opgegeten

Fedor Gassner

Onafhankelijk adviseur biologische risico's
Adviseur Milieu en Gezondheid, GGD regio Utrecht

18 November 2023

Fedorgassner at gmail.com
Nulzes14643333

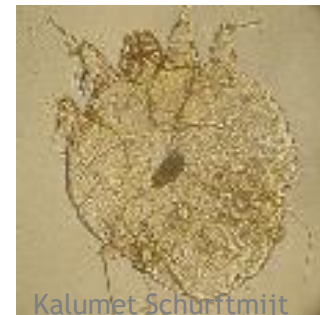

Apéritiefje - mini quizzzz

Teken, muggen en ander gespuis...

De schapenteek *Ixodes ricinus*

Larve

Nimf

Mannetje

Vrouwte

Fedor Gassner

Zati Vatansever, Kafkas University

Fedor Gassner

Fedor Gassner

Film: Een teek? Pak 'm beet

Fedor Gassner

Fedor Gassner

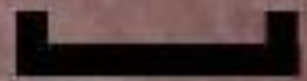

Fedor Gassner

Dag 1   Dag 2   Dag 3   Dag 4   Dag 5   Dag 6   Dag 7

1 mm

Fedor Gassner

Fedor Gassner

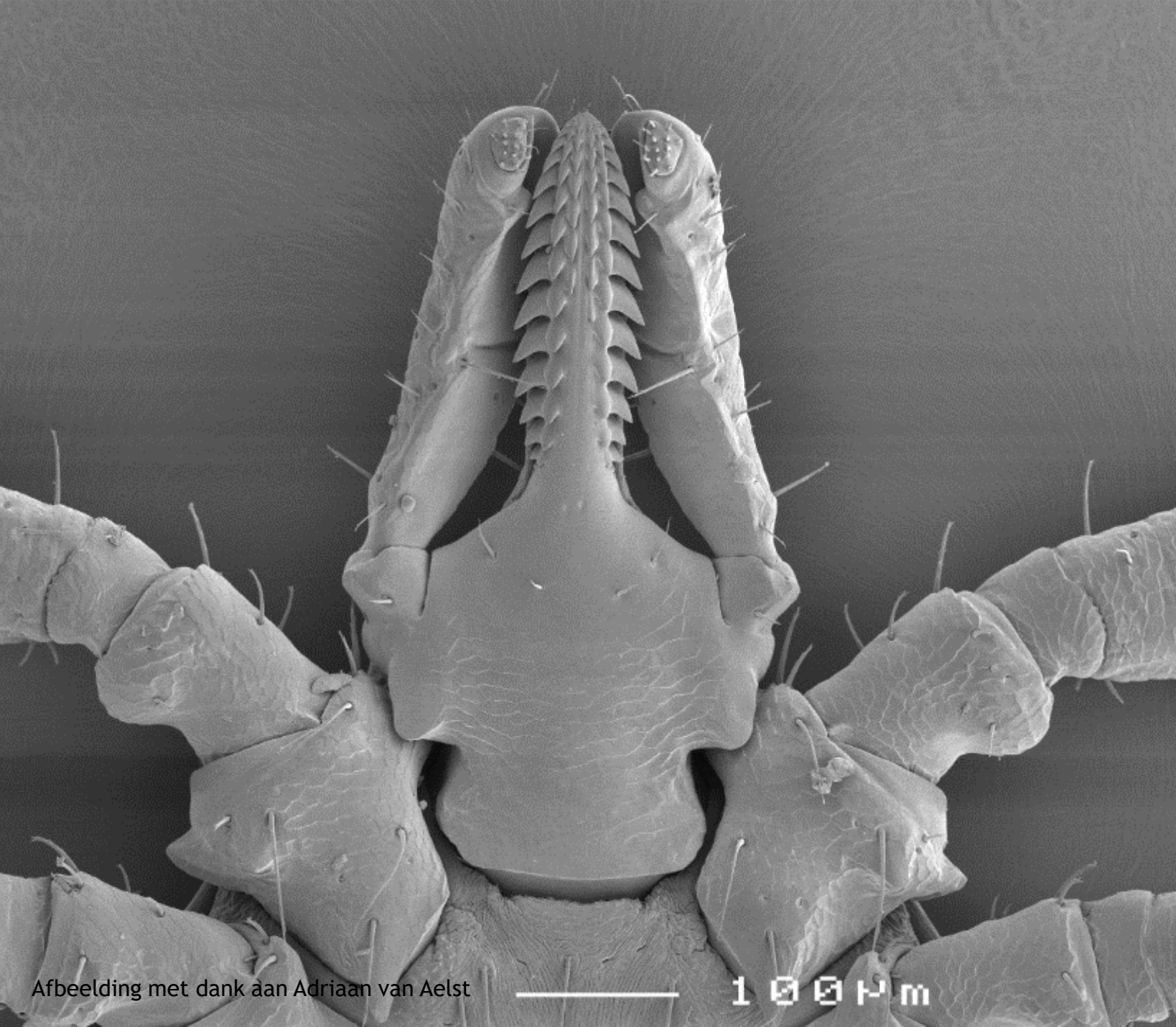
Fedor Gassner

Ook een profi tekentrekker worden? Lees:
<https://www.biomaatschappij.nl/artikel/het-verwijderen-van-teken-moet-je-nou-draaien-trekken-of-schuiven/>

RIVM film: Een teek? Pak 'm beet

Tekentrekken

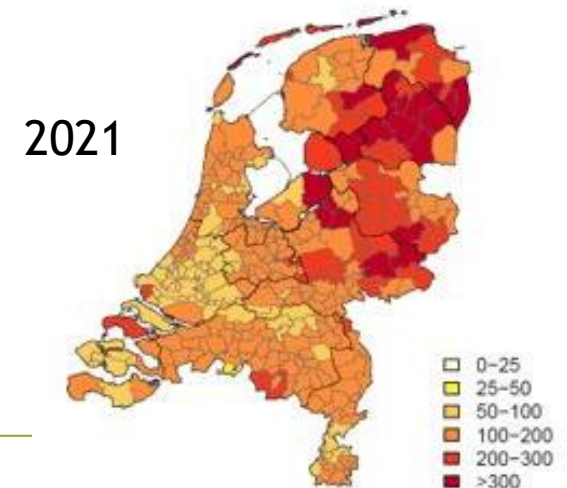
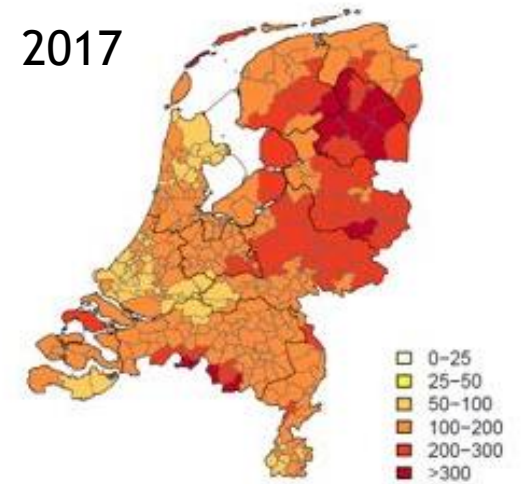
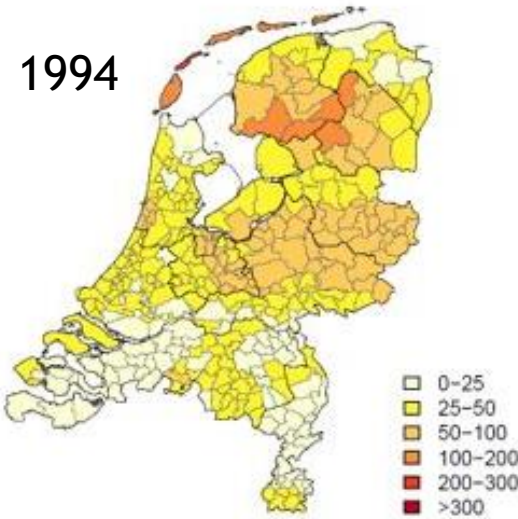

Ziekte van Lyme ~25.600 per jaar

- Bacterie *Borrelia burgdorferi* ‘sensu lato’ (~20% in teken)
- Ring/vlek 1e verschijnsel in 70-95% van Lyme-gevallen
- Indien onbehandeld kans op ernstigere verschijnselen (late lymeziekte)

maanden na de tekenbeet

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

enkele dagen tot weken

na enkele dagen tot meer dan een jaar

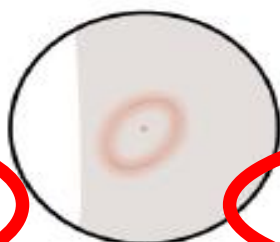
na maanden tot jaren

Vroege lokale huidinfectie

EM (*erythema migrans*)

Klassiek beeld: ring-
vormige, rode kleur-
verandering van de huid
op de plek van de
tekenbeet.

Rode plek breidt zich
langzaam uit en verbleekt
meestal vanuit het midden.

Vroege gedissemineerde infectie

- **Infectie zenuwstelsel**
(*neuroborreliose*):
hersenvlies-/ zenuw-
ontsteking
- **Hartklachten**
(*Lyme-carditis*):
hartritmestoornis
- **Gewrichts-
ontstekingen**
(*Lyme-artritis*):
pijnlijke en gezwollen
gewrichten

Late lymeziekte

- **ACA**
(*acrodermatitis
chronica atrophicans*)
Donkerrode of
paarse verkleuring
van de huid
- Infectie zenuwstelsel
- Hartklachten
- Gewrichts-
ontstekingen

Waarom zoveel aandacht? (1)

Ernst

- 1000-2500 keer per jaar langdurige (ernstigere) klachten
- Plek 7 op lijst van ernst van Nederlandse infectieziekten*
- Ernstige klachten aan zenuwen, hart en gewrichten kunnen dagelijks leven aantasten
- Groep mensen met langdurige klachten wordt jaarlijks groter
- Een tekenbeet oplopen is erg eenvoudig en wordt vaak niet opgemerkt
- Diagnostiek is soms maatwerk

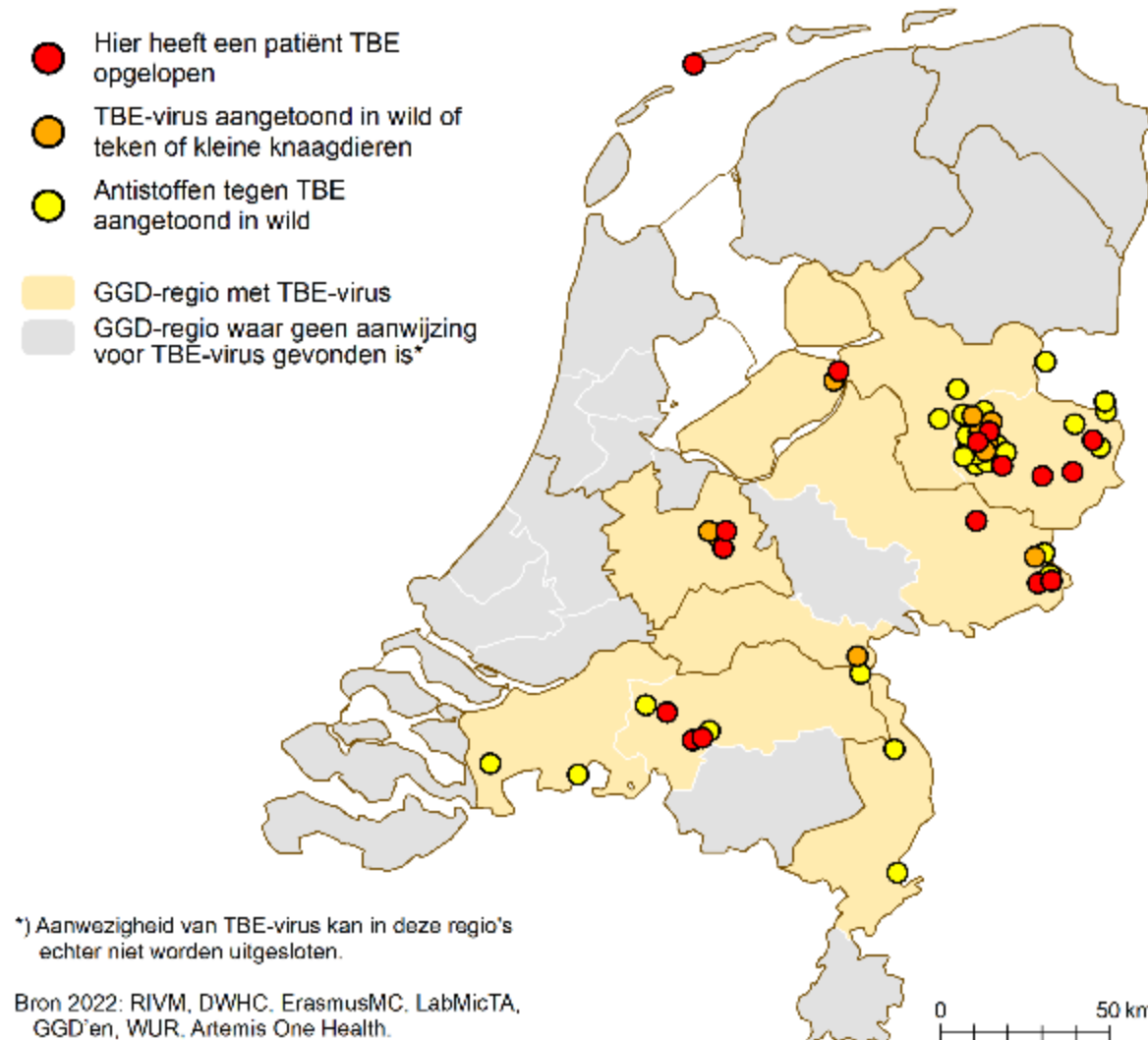

Onzekerheid

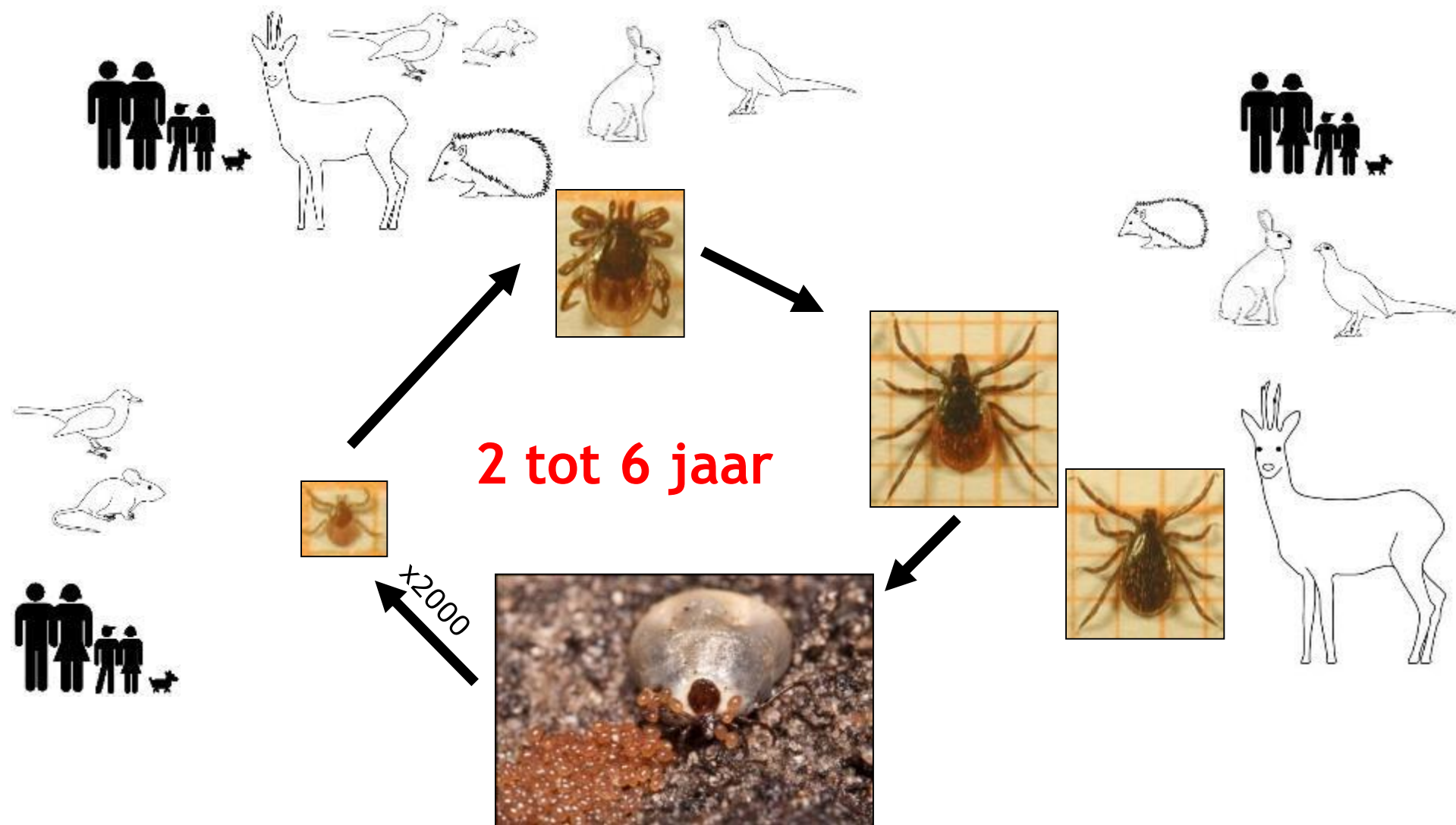
- Diagnostiek geeft nooit 100% zekerheid en is maatwerk
- Vele vormen van lymeziekte met aspecifieke klachten
- Experts zijn het niet altijd met elkaar eens
- Behoefte aan onderzoek diagnostiek & behandeling
- Actieve patiëntenverenigingen
  - www.lymevereniging.nl
  - www.tekenbeetziekten.nl
- Internet bron van informatie, maar bronnen vaak vaag.
- Veel media aandacht, focus op zeldzame gevallen
- 2017: expertisecentrum lymeziekte met veel nieuw onderzoek (expertisecentrumlyme.nl)
- **Belangrijk voor de EHBO-er: Preventie, correct verwijderen tekenbeet en nazorg**

Teken-encefalitis in Nederland

- Tekenencefalitis ook wel TBE of FSME (in Duitsland)
  - ~1 / 1500 van de teken besmet met **virus**
  - Eerst Koorts en misselijkheid. Soms daarna Hersen(vlies) ontsteking.
  - Overdracht direct bij besmette tekenbeet.
Kans op TBE veel kleiner dan Lymeziekte
- Sinds 2016 enkele gevallen per jaar in Nederland
- Vaccin beschikbaar. Vaccinatie is maatwerk, maar vrije keuze bij hoge blootstelling in 'risicogebied', meestal in buitenland (overleg GGD of arbodienst)
- Info voor werkenden [via Stigas](#)
- Publieksinformatie [via RIVM](#)

Gilian van Duivendijk

K. Van Kleef

Fedor Gassner

Fedor Gassner

Waar kom je teken tegen?

**In hoog gras of tussen dode
bladeren, in de buurt van
bomen of struiken...
...en gastheren**

Fedor Gassner

Fedor Gassner

Fedor Gassner

Fedor Gassner

Fedor Gassner

Fedor Gassner

Fedor Gassner

Fedor Gassner

Fedor Gassner

Fedor Gassner

Voorkómen van tekenbeten en tekenziekten

Gedrag:

- Alertheid
- Mijden
- **Checken**
  - **lichaam**
  - **kleding**
  - **elkaar / huisdier**

Huid en kleding:

- Dekkende kleding
- DEET (>20%)
- Citriondiol (PMD)
- IR3535
- Picaridin

- Kleding met permethrin
- Kleding wassen/ droger (60°C)

Na iedere beet:

- Verwijder zo snel mogelijk
  - Spits pincet, recht omhoog, ander product: volg de gebruiksaanwijzing
  - Geen alcohol/zeep etc vooraf. Wel ontsmetting nadien.
- Houd de plaats rond de beet in de gaten (ring / vlek) en noteer/registreer
- Houd de gezondheid tot 3 maanden in de gaten
  - Let op koorts, gewrichtsklachten, huiduitslag, hangend gezicht etc. → naar de huisarts
- Meld de tekenbeet - koorts of kring/vlek op tekenradar.nl
- Diagnostiek en behandeling zijn vaak maatwerk

Risico voor personen algemeen

- Tijdens evenementen in groene omgeving
- Na evenementen in een groene omgeving
- In bedrijven of organisaties waar medewerkers in een groene omgeving werken

Risico EHBO'ers zélf

- Tijdens en na ingrijpen in groene omgeving
  - Bosachtige berm
  - Hoog gras in de buurt van bomen of struiken
- Zorg voor spits pincet en alcohol in EHBO-kit.
- Zorg voor de juiste informatie voor nazorg na verwijderen teek
- Zorg voor jezelf - tekencheck

www.biomaatschappij.nl

www.rivm.nl/tekenbeet

<https://lci.rivm.nl/richtlijnen>

(Lymeziekte & Arbeid en lymeziekte)

www.Thuisarts.nl

www.tekenradar.nl

www.ggdleefomgeving.nl (zomerjeuk)

[Ticks: Educational Edition - YouTube](#)

Ziekte van Lyme – vraag en antwoord

Quiz: Wat weet jij van de teek?

Koorts na een tekenbeet – soms iets anders dan de ziekte van Lyme?

Teken bij huisdieren

Teken in stad en dorp

Reuzenteken, nieuwkomers of frequente bezoekers?

Behandeling bij de ziekte van Lyme: over richtlijnen en maatwerk

Hoe wordt de ziekte van Lyme in Nederland aangepakt?

Meer teken, meer ziekte van Lyme in Nederland?

Als klachten bij ziekte van Lyme langer duren: over oorzaken en onderzoek

Allergisch voor steak na een teek?

Een teek verwijderen: moet je nou draaien, trekken of schuiven?

Wat zijn de late verschijnselen van de ziekte van Lyme?

Wat zijn de vroege verschijnselen van de ziekte van Lyme?

Teken-encefalitis in Nederland